

مروری بر مطرح‌ترین گزینه‌های وزارت متولی فرهنگ در دولت چهاردهم؛

آغاز ماراتن وزرای پیشنهادی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دولت پزشکیان

با آغاز دولت چهاردهم به ریاست مسعود پزشکیان، انتخاب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان یکی از مهم‌ترین و کلیدی‌ترین تصمیمات دولت مطرح است.

به گزارش خبرنگاران گروه فرهنگ، هنر و رسانه گزارش خبر، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، مهم‌ترین رکن فرهنگی دولت جمهوری اسلامی است که باید نقش خود را خصوصاً در حوزه تنظیم‌گری در کنار سایر نهادهای حاکمیتی فعال در حوزه فرهنگ و هنر ایفا کند. هرچند که در هر دوره به علل مختلف، از اهمیت و اثرگذاری این رکن دولتی کاسته شده و در سال‌های اخیر عمدتاً از جایگاه حداکثری بالقوه‌اش تا آرام‌کننده تشنج‌های اجتماعی در موقعیت‌های بحرانی و موقت فرو افتاده است.

از این رو، انتخاب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به نوعی کلیدی‌ترین انتخاب در نمایش رویکرد فکری و فرهنگی دولت چهاردهم به ریاست جمهوری مسعود پزشکیان خواهد بود و می‌تواند گویای اراده دولت برای جهت‌دهی به تغییرمسیرهای احتمالی آن باشد. اینجا برخی نام‌های مطرح برای تقبل این پست را از این زاویه مرور کردیم.

سید عباس صالحی

وزارت فرهنگ در دوره ۴ ساله ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ سال‌های نسبتاً آرامی را پشت سر گذاشت. سال‌هایی که دولت دوازدهم در کنار تلاطم‌های شدید اقتصادی به میزان زیادی به آرامش و سکوتش حوزه فرهنگ نیاز داشت تا سابقه ذهنی مردم از هم‌سویی نسبتاً بیشتر جامعه هنرمندان با دولت‌های اصلاح‌طلب و رویکرد نسبتاً باز آن‌ها، بهم نریزد و طبق معمول از فرهنگ و هنر به عنوان ابزار تسکین‌بخش و پایدارساز حوزه اقتصاد و سیاست استفاده شود.

با این حال وزیر فرهنگ دولت دوم روحانی را پیش از این عنوان جهت‌دار در نسبت با اصلاح‌طلبان باید با مکتوباتش در دین و روحانیت شناخت. چهره‌ای خوش‌نام، مقید و میانه که هرچند او را متعلق به پایگاه چپ سنتی ارزیابی می‌کنند، اما همان اندازه که سکوت و محافظه‌کاری‌اش او را به اصولگرایان نزدیک می‌کند، ممکن است تقید و آرمان‌خواهی‌اش هم اصلاح‌طلبان رادیکال را ناخشنود کند.

همین مشی مذهبی، میانه در قالب کلی گفتمان اصلاح‌طلبی، سید عباس صالحی را به مسعود پزشکیان نزدیک می‌کند. اما حالا تنها دو سال از حکم رهبری برای ریاست موسسه اطلاعات از خردادماه ۱۴۰۱ می‌گذرد. حکمی که با استقبال چهره‌های مطرح هر دو جریان از حمیدرضا جلالی‌پور و علی شکوری‌راد و عبدالناصر همتی گرفته تا عبدالله گنجی و محمد مهدی اسماعیلی واقع شد و بسیاری از این حکم به رویکرد حفظ توازن قوای سیاسی در نظام فرهنگ و رسانه کشور از سوی رهبر معظم انقلاب تعبیر کردند.

از طرف دیگر، تاکید پزشکیان و بخشی از مشاوران او بر لزوم تشکیل کابینه‌ای با میانگین سنی پایین‌تر از قبل، بعید نیست که هر دو سوی توافق، موافقی برای شکل دادن به این همکاری در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی حس کنند. گفتنی است کتاب «به سوی دولت فرهنگ» حاوی چند ماحبه با سیدعباس صالحی در رابطه با تجربه دوره وزارت او در دسترس خوانندگان قرار دارد.

حسین انتظامی

چهره‌ای که به خاطر پرسشگری‌های موثرش در میزگردهای فرهنگی صداوسیما در دوره تبلیغات دور اول انتخابات، تازه داشت در شبکه‌های اجتماعی شناخته و دیده می‌شد برای اهالی فرهنگ و خصوصاً سینما، نام تازه‌ای نبود.

از سردبیری گروه خاطره‌انگیز نشریات ابرار در سال ۷۶ تا تاسیس موسسه جام جم و مدیرعاملی موسسه همشهری و کمک در پایه‌گذاری خبرآنلاین، همواره فعالیت در بدنه روزنامه‌نگاری و رسانه را ادامه داده است و همین سابقه، او را مستمراً در معرض مدیریت‌های مختلف در همین حوزه‌ها از مدیریت اداره کل مطبوعات داخلی در دولت دوم مرحوم هاشمی رفسنجانی تا معاونت مطبوعاتی دولت اول روحانی قرار داده است.

کتاب «پرگار: تجربه‌نگاری و جستارهایی در مدیریت فرهنگی» نوشته حسن انتظامی که حاوی خلاصه گزارش‌هایی از اقدامات او در دولت‌های یازدهم و دوازدهم است به خوبی نشان می‌دهد که او به خلأها و نیازهای و ضرورت‌های مدیریت کلان رسانه در کشور آگاه بوده و اقدامات موثری در راستای حل آن‌ها برداشته است.

اما حضور انتظامی در سازمان سینمایی با حکم سید عباس صالحی، تجربه‌های مدیریتی او در حوزه فرهنگ را ورق زد و پایش را به حوزه هنر نیز گشود. تمرکز و علاقه شخصی او بر شفاف‌سازی که بیشترین محتوای توثیق‌هایش را به خود اختصاص می‌دهد، محور اقدامات فرهنگی و رسانه‌ای وزارت فرهنگ یازدهم و دوازدهم نیز بود و با تشکیل کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات در سال ۹۳، به عنوان دبیر در آن کمیسیون حضور داشت.

غالب گمانه‌زنی‌ها بر این باورند که حسین انتظامی با توجه به سابقه اجرایی، گرایش سیاسی، رده سنی میان‌سال، تجربه حوزه‌های مختلف مدیریت فرهنگی و نوع کنش در برنامه‌های انتخاباتی، نزدیک‌ترین و منطقی‌ترین گزینه برای تصدی وزارت ارشاد دولت چهاردهم است.

حجت‌الله ایوبی

علوم‌سیاسی‌خوانده دانشگاه امام صادق (ع) در دهه هفتاد که ۵ سال ابتدایی دهه ۸۰ را به عنوان رایزن فرهنگی در فرانسه گذراند، بیشترین تمرکز را بر مطالعه سیستم فرهنگی فرانسه داشته است. او که حالا هم در دانشکده مطالعات جهان دانشگاه تهران، کرسی فرانسه را به دست دارد، بیشترین تالیفاتش را به مطالعه این کشور اختصاص داده و بیراه نیست اگر ادعا کنیم شناخت فرانسه بر رویکرد مدیریتی او، تاثیر زیادی داشته است.

ایوبی با تصدی مدیریت سازمان سینمایی در سال ۱۳۹۲ و با روی کار آمدن دولت روحانی ذیل وزارت فرهنگ علی جنتی، طی سه سال تلاش کرد تجربه مدیریتی کنشگر در حوزه فرهنگ و هنر را از خود به جای بگذارد و چهره انفعالی وزارت‌خانه متبوعش را تا اندازه ممکن تغییر دهد. فضایی که مورد توقع هنرمندان هم‌سو شده با روحانی در اوایل دهه ۹۰ بود و ایوبی توانست به این توقعات که خصوصا در حوزه سینما و چهره‌های موثر سینمایی در آن دوران پایگاه داشت، در جریان غالب آن روز پاسخ دهد.

اما طولی نکشید که حجم فشارها خصوصا در مسئله بروجام بر دولت بالا رفت و حواشی وزارت جنتی نیز به آن افزوده شد و به نظر می‌رسید کابینه یازدهم دیگر، انگیزه و اراده‌ای برای تحمل فشارهای اضافی در حوزه فرهنگ و هنر را نداشته باشد. فشارهایی که طبعاً با اقدامات ابتکاری ایوبی در سازمان سینمایی ارتباط داشتند.

با این همه ایوبی به روشنی دغدغه فرامرزی کردن هویت ایرانی را دارد و در موسسه اکو نیز تلاش‌هایش را در این جهت سامان داده است. او بیش از هر عنصر شناخته‌شده دیگری در حوزه مدیریت فرهنگی کشور، رویکرد بین‌المللی دارد، اما اقتضائات فرهنگی و ملی و اختلافات داخلی بر محدوده‌های این رویکرد اثر می‌گذارد. حال باید دید رویه فرهنگی دولت چهاردهم تا چه اندازه این مسئله را به عنوان دال مرکزی نگاه خود به رسمیت می‌شناسد تا ایوبی را گزینه مناسبی برای وزارت فرهنگ بداند.

علی مطهری

فرزند ارشد استاد شهید مرتضی مطهری، سال‌های زیادی است که به واسطه کنش‌ها و اظهارات سیاسی‌اش به عنوان چهره‌ای اصلاح‌طلب شناخته می‌شود. او با سابقه نمایندگی مجلس شورای اسلامی در سه دوره هشتم، نهم و دهم، نزدیک به ۱۲ سال است که تنها سابقه تقنینی را در کارنامه خود به ثبت رسانده و تقریباً فاقد تجربه اجرایی است. به علاوه که مدیریت او بر انتشارات صاحب حق تالیف کتب پدرش و عدم تحول و کنشگری مورد انتظار آن در عرصه اندیشه، منتقدان زیادی داشته است.

با این همه پیگیری نظرات علی مطهری در حوزه فرهنگ نشان می‌دهد که از قضا او در این زمینه کمترین همراهی را با زوایای کلی جریان اصلاح‌طلب دارد. نگاه او به مسئله حجاب، هنرمندان، مجوز انتشار آثار فرهنگی و هنری و برخی دیگر از کلیات جاافتاده و مورد توقع از دولت‌های اصلاح‌طلب فاصله دارد. از این رو توافق مشاوران دولت چهاردهم در تعیین کابینه بر گزینه‌ای، چون علی مطهری دور به نظر می‌رسد.

منبع: تابناک